



PM 2011:23 RVII (Dnr 001-110/2011)

Förslag till föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete samt tillhörande konsekvensutredning

Remiss från Socialstyrelsen

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Nya föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete samt tillhörande konsekvensutredning” hänvisas till vad som sagts i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Ett systematiskt kvalitets- och säkerhetsarbete förutsätter ett inrättande av styrsystem. Systemet är ledningens verktyg för att leda, planera och kontrollera, följa upp och utvärdera verksamheten. Socialstyrelsen har därför valt att i föreskrifterna använda begreppet ledningssystem i stället för kvalitetssystem.

I förslaget till föreskrifter preciseras kraven på arbetet med att säkra och utveckla verksamheternas kvalitet. Kraven i förslaget till föreskrift ska kunna anpassas till varje specifik verksamhets art och omfattning. De ska inte hindra att en vårdgivare eller verksamhetsutövare lägger till ytterligare krav om de önskar ställa egna högre krav och mål.

Det egna systematiska och fortlöpande kvalitetssäkrings- och utvecklingsarbetet, inklusive egenkontroll av verksamheten, utgör grunden för att kunna uppnå en god kvalitet i verksamheterna. Kraven i lagstiftningen ska alltid uppnås. Verksamheterna ska även sträva mot att uppnå de i lagstiftningen ställda målen. Egenkontroll, som innebär granskning av såväl verksamheterna som av systemen, utgör grundstenen för det systematiska och fortlöpande arbetet med att utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten.

De nuvarande författningarna SOSFS 2005:11 och 2006:12 är på många sätt två av de mest centrala författningarna i Socialstyrelsens författningssamling. SOSFS 2005:11 gäller för hela hälso- och sjukvården och tandvården. SOSFS 2006:12 gäller för stora delar av socialtjänsten och verksamhet enligt LSS. De nya föreskrifterna och allmänna råden som ersätter dessa får ytterligare ett något vidare tillämpningsområde och kommer att kunna ses som en grundstruktur för övriga föreskrifter i Socialstyrelsens författningssamling. För verksamhetsutövare ger föreskrifterna och de allmänna råden ett stöd för att bygga upp system som säkerställer att de har kontroll på vilken verksamhet de har bedrivit och vilken verksamhet de bedriver. Föreskrifterna och de allmänna råden ska även ge stöd för att arbeta förebyggande för att förbättra kvalitet och patientsäkerhet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret är positivt till Socialstyrelsens nya föreskrifter och allmänna råd och anser att de är konkreta och att de därför i högre utsträckning än tidigare kan bidra till en ändamålsenlig uppföljning. Stadsledningskontoret anser på samma sätt som Socialstyrelsen att ett korrekt konstruerat ledningssystem bidrar till att de som bedriver verksamhet får en bättre kontroll på densamma och därigenom, förutom att upptäcka och åtgärda avvikelser, fel och brister, kan identifiera möjligheter till effektiviseringar och rationaliseringar. I stadens avtal avseende tjänster inom dessa områden ingår därför i stor utsträckning redan krav på ledningssystem som motsvarar de tidigare föreskrifterna.

Mina synpunkter

Jag ställer mig positiv till Socialstyrelsens nya föreskrifter och allmänna råd. Råden är konkreta och kan därför bidra till bättre uppföljning än tidigare.

Jag välkomnar att det finns ett avsnitt i föreskrifterna om samverkan eftersom samverkan är en viktig del i att utveckla och säkra verksamheternas kvalitet och/eller patientsäkerhet inom socialtjänst, LSS och hälso- och sjukvårdsarbetet.

Eftersom föreskrifterna ska kunna tillämpas på hela hälso- och sjukvårdsområdet tycker jag att det är bra med ett flexibelt utformat regelverk och att Socialstyrelsen ges möjlighet att medge undantag från bestämmelserna. Det är även bra att föreskrifterna till skillnad mot SOSFS 2006:11 inte enbart gäller när en nämnd bedriver verksamhet utan även för enskilda utövare så att förutsättningarna att säkerställa kvaliteten på uppföljningsarbetet stärks även beträffande enskilda utförare.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Nya föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete samt tillhörande konsekvensutredning” hänvisas till vad som sagt i denna promemoria.

Stockholm den 16 februari 2011

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilaga

Remiss från Socialstyrelsen – Förslag till föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete samt tillhörande konsekvensutredning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Det antecknades till förteckningen att Miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Kommunstyrelsen

Det antecknades till protokollet att Miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

ÄRENDET

Ett systematiskt kvalitets- och säkerhetsarbete förutsätter ett inrättande av styrsystem. Systemet är ledningens verktyg för att leda, planera och kontrollera, följa upp och utvärdera verksamheten. Socialstyrelsen har därför valt att i föreskrifterna använda begreppet ledningssystem i stället för kvalitetssystem.

I förslaget till föreskrifter preciseras kraven på arbetet med att säkra och utveckla verksamheternas kvalitet. Kraven i förslaget till föreskrift ska kunna anpassas till varje specifik verksamhets art och omfattning. De ska inte hindra att en vårdgivare eller verksamhetsutövare lägger till ytterligare krav om de önskar ställa egna högre krav och mål.

Det egna systematiska och fortlöpande kvalitetssäkrings- och utvecklingsarbetet, inklusive egenkontroll av verksamheten, utgör grunden för att kunna uppnå en god kvalitet i verksamheterna. Kraven i lagstiftningen ska alltid uppnås. Verksamheterna ska även sträva mot att uppnå de i lagstiftningen ställda målen. Egenkontroll, som innebär granskning av såväl verksamheterna som av systemen, utgör grundstenen för det systematiska och fortlöpande arbetet med att utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten.

De nuvarande författningarna SOSFS 2005:11 och 2006:12 är på många sätt två av de mest centrala författningarna i Socialstyrelsens författningssamling. SOSFS 2005:11 gäller för hela hälso- och sjukvården och tandvården. SOSFS 2006:12 gäller för stora delar av socialtjänsten och verksamhet enligt LSS. De nya föreskrifterna och allmänna råden som ersätter dessa får ytterligare ett något vidare tillämpningsområde och kommer att kunna ses som en grundstruktur för övriga föreskrifter i Socialstyrelsens författningssamling. För verksamhetsutövare ger föreskrifterna och de allmänna råden ett stöd för att bygga upp system som säkerställer att de har kontroll på vilken verksamhet de har bedrivit och vilken verksamhet de bedriver. Föreskrifterna och de allmänna råden ska även ge stöd för att arbeta förebyggande för att förbättra kvalitet och patientsäkerhet.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Riksdagen har den 20 maj 2009 beslutat om att länsstyrelsernas tillsyns- och tillståndsverksamhet förs över till Socialstyrelsen och samordnas med Socialstyrelsens tillsyn av hälso- och sjukvården från 1 januari 2010 (bet. 2008/09:SoU22 och rskr 2008/09:260) och antagit ändringar som påverkar utformningen av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete inom delar av socialtjänsten och LSS. Bl.a. har det gjorts ett förtydligande i 3 kap. 3 § SoL, som medför att det tydligare framgår att bestämmelsen även gäller för den som bedriver enskild verksamhet yrkesmässigt. Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 2009. Den medför behov av att ändra Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2006:11) om ledningssystem och kvalitet i verksamhet enligt SoL, LVU, LVM och LSS.

Socialstyrelsen har vidare uppmärksammat att det för verksamheter inom såväl hälso- och sjukvård som inom socialtjänst och enligt LSS finns behov av att, för att verkligen få till stånd ett systematiskt förbättringsarbete, förtydliga skrivningarna om riskhantering, egenkontroll och klagomålshantering samt hur erfarenheterna från dessa aktiviteter ska återföras in i verksamheternas förbättringsarbete. För verksamheter som bedriver blandad verksamhet, dvs. bedriver verksamhet inom såväl hälso- och sjukvård som inom socialtjänst eller enligt LSS har det dessutom medfört särskilda svårigheter att tillämpa olika föreskrifter om ledningssystem. Genom att sammanföra de bestämmelser som rör den grundläggande strukturen för det systematiska kvalitetsarbetet i en författning kan denna problematik minskas.

I januari 2009 har Riksdagen dessutom bestämt att tillsynen av socialtjänsten från och med årsskiftet 2009/2010 ska föras över från länsstyrelserna till Socialstyrelsen och samordnas med tillsynen över hälso- och sjukvården. För att effektivt bedriva en sådan samordnad tillsyn kan det underlätta om tillsynen har samma regelverk att utgå ifrån. Regelverket bör även förstärka verksamheternas uppbyggnad av en egenkontroll. Då kan tillsynen i än högre grad inriktas på systemkontroll.

Nya föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem

Den som bedriver verksamhet ska säkerställa att verksamheten uppfyller de krav och mål som ställs på den i lagar och andra föreskrifter om hälso- och sjukvård, socialtjänst och stöd och service till vissa funktionshindrade samt beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter. Föreskrifterna om ledningssystem ger grunden för hur organisationer ska arbeta för att säkerställa att dessa krav och mål uppfylls.¹

Beskrivning av förslaget

Ett systematiskt kvalitets- och säkerhetsarbete förutsätter ett inrättande av styrsystem. Systemet är ledningens verktyg för att leda, planera och kontrollera, följa upp och utvärdera verksamheten. Socialstyrelsen har därför valt att i föreskrifterna använda begreppet ledningssystem i stället för kvalitetssystem.

I förslaget till föreskrifter preciseras kraven på arbetet med att säkra och utveckla verksamheternas kvalitet. Kraven i förslaget till föreskrift ska kunna anpassas till varje specifik verksamhets art och omfattning. De ska inte hindra att en vårdgivare eller verksamhetsutövare lägger till ytterligare krav om de önskar ställa egna högre krav och mål.

Det egna systematiska och fortlöpande kvalitetssäkrings- och utvecklingsarbetet, inklusive egenkontroll av verksamheten, utgör grunden för att kunna uppnå en god kvalitet i verksamheterna. Kraven i lagstiftningen ska alltid uppnås. Verksamheterna ska även sträva mot att uppnå de i lagstiftningen ställda målen. Egenkontroll, som innebär granskning av såväl verksamheterna som av systemen, utgör grundstenen för det systematiska och fortlöpande arbetet med att utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten.

De nuvarande författningarna SOSFS 2005:11 och 2006:12 är på många sätt två av de mest centrala författningarna i Socialstyrelsens författningssamling. SOSFS 2005:11 gäller för hela hälso- och sjukvården och tandvården. SOSFS 2006:12 gäller för stora delar av socialtjänsten och verksamhet enligt LSS. De nya föreskrifterna och allmänna råden som ersätter dessa får ytterligare ett något vidare tillämpningsområde och kommer att kunna ses som en grundstruktur för övriga föreskrifter i Socialstyrelsens författningssamling. För verksamhetsutövare ger föreskrifterna och de allmänna råden ett stöd för att bygga upp system som säkerställer att de har kontroll på vilken verksamhet de har bedrivit och vilken verksamhet de bedriver. Föreskrifterna och de allmänna råden ska även ge stöd för att arbeta förebyggande för att förbättra kvalitet och patientsäkerhet.

Förslag till föreskrifter och allmänna råd

Socialstyrelsen föreslår föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt

¹ Undantag finns för vårdgivare som endast bedriver verksamhet som omfattas av lagen (2001:499) om omskärelse av pojkar eller lagen (2009:366) om handel med läkemedel.

kvalitetsarbete. Förslagen till föreskrifter och allmänna råd är indelade i nio kapitel.

De första två kapitlen anger föreskrifternas tillämpningsområde samt definitioner m.m. Samtliga föreskrifter och allmänna råd ska gälla för verksamheter som omfattas av 31 § HSL, 16 § TL, 6 § LSS, 3 kap. 3 § SoL, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, eller lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall. Samtliga dessa verksamheter omfattas av lagrum som anger att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras.

Ett minimikrav för att en verksamhet ska kunna anses vara kvalitetssäkrad är att verksamheten uppfyller de krav och mål som ställs på den i lagar och andra föreskrifter om hälso- och sjukvård, tandvård, socialtjänst och stöd och service till vissa funktionshindrade samt beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter. Föreskrifterna anger därför att ledningssystemet ska användas för att säkerställa att verksamheten uppfyller dessa krav och mål.

Ansvar för att genom ledningssystemet systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten tydliggörs i 3 kap. Hela ansvar för att inrätta ett ledningssystem åvilar vårdgivaren eller den som bedriver verksamhet inom socialtjänsten eller enligt LSS. En annan sak är att det i reglerna om dokumentationsskyldighet anges att det av ledningssystemet även ska framgå hur det organisatoriska ansvaret för att utveckla och säkra kvaliteten och/eller patientsäkerheten i verksamheten är fördelat inom densamma.

Därefter följer bestämmelser som beskriver ledningssystemets ändamål och användning. Vårdgivaren eller den som bedriver verksamhet inom socialtjänsten eller enligt LSS ska med stöd av ledningssystemet systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet genom att använda ledningssystemet för verksamhetens planering, ledning, styrning, uppföljning och utvärdering. Ett minimikrav för att verksamheten ska kunna anses vara kvalitetssäkrad är att verksamheten uppfyller de krav och mål som ställs på den i lagar och andra föreskrifter om hälso- och sjukvård, tandvård, socialtjänst och stöd och service till vissa funktionshindrade samt beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter. Vissa vårdgivare omfattas inte av kvalitetsbestämmelserna som anges i 1 kap. 1 § utan endast av reglerna i 3 kap. patientsäkerhetslagen. De ska använda ledningssystemet för det systematiska patientsäkerhetsarbetet.

I 5 kap. anges ledningssystemets grundläggande uppbyggnad. Verksamheternas processer ska kartläggas. De aktiviteter som varje process består av ska identifieras och deras inbördes ordning bestämmas. Ledningssystemet, inklusive kartläggningen av processer och de däri ingående aktiviteterna, ska inte göras mer omfattande än nödvändigt utan anpassas till verksamhetens art och omfattning. Syftet är endast att säkerställa att den som bedriver en verksamhet har en grundläggande struktur som gör det möjligt att säkerställa att han eller hon har kontroll på vad som görs, varför det görs samt att verksamheten utförs enligt en fastställd systematik som gör uppföljning möjlig. Genom att utifrån ledningssystemet planera, leda och kontrollera verksamheten ska det även säkerställas att verksamheten uppfyller de krav och mål som den enligt lagar och andra föreskrifter om hälso- och sjukvård, socialtjänst och stöd och service till vissa funktionshindrade samt beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter är skyldig att följa.

Ett särskilt avsnitt i kapitlet ägnas åt behovet av samverkan eftersom fungerande vård- och omsorgskedjor är en förutsättning för vård och omsorg av god kvalitet. Samverkan behövs för att säkerställa att enskildas behov av insatser med god kvalitet ska kunna tillgodoses inom socialtjänsten och verksamhet enligt LSS samt för att vårdgivare ska kunna förebygga att patienter drabbas av vårdskada.

I 6 kap. finns bestämmelser samlade som kan sägas utgöra grunden för det systematiska förbättringsarbetet. Bestämmelserna tydliggör betydelsen av att bedriva egenkontroll, riskhantering och klagomålshantering. Erfarenheterna från dessa aktiviteter ska utgöra grunden för att förbättra ledningssystemets processer och rutiner. Därigenom säkerställs en kvalitetsutveckling. Brister som uppmärksammas i egenkontrollen eller genom klagomålshandlingen

i den bedrivna verksamheten samt risker som uppmärksammas genom riskanalyserna ska medföra att åtgärder vidtas för att direkt undanröja hinder så att enskildas behov tillgodoses.

I 7 kap. gäller personalens skyldigheter att delta i kvalitetsarbetet. För det första lyfts två bestämmelser fram som påminner om de skyldigheter som finns för personalen i annan lagstiftning. För det andra innehåller kapitlet en bestämmelse som riktar sig till vårdgivaren eller den som bedriver verksamhet inom socialtjänsten eller enligt LSS. Vårdgivaren ska säkerställa att personalen i verksamheten arbetar i enlighet med ledningssystemets processer och rutiner.

Föreskrifterna i 8 kap. rör dokumentationsskyldighet. Det gäller både dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet och dokumentation av det systematiska patientsäkerhetsarbetet. Genom det allmänna rådet till 1 § framgår att arbetet med att systematiskt utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten bör dokumenteras i en årlig berättelse. Lämpligen bör vårdgivare som avser tillämpa det allmänna rådet ansvara för de uppgifter som ska ligga till grund för denna berättelse även gå att ta fram de uppgifter som behövs för att de ska kunna ge in den årliga patientsäkerhetsberättelsen, jfr 3 kap. 10 § patientsäkerhetslagen (2010:659).

Slutligen finns i 9 kap. en bestämmelse som ger Socialstyrelsen möjlighet att medge undantag från bestämmelserna i dessa föreskrifter. Redan genom föreskrifternas utformning har Socialstyrelsen försökt bidra till att regelverket är flexibelt utformat, jfr bl.a. 3 kap. 3 §. Detta eftersom föreskrifterna ska kunna tillämpas på hela hälso- och sjukvårdsområdet, inom hela socialtjänsten och på all verksamhet enligt LSS och de verksamheter som omfattas därför skiljer sig avsevärt åt gällande art och omfattning. Om det trots detta finns krav i föreskriften som för någon särskild verksamhet kan anses gå för långt har Socialstyrelsen genom detta kapitel möjlighet att medge undantag.

Berörda

De som direkt berörs av Socialstyrelsens förslag till föreskrifter och allmänna råd är de som bedriver verksamhet som omfattas av

31 § HSL, 16 § TL, 6 § LSS, 3 kap. 3 § SoL, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, eller lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM.

Till skillnad mot SOSFS 2006:11 gäller de föreslagna föreskrifterna och allmänna råden inte enbart när en nämnd bedriver verksamhet utan även för enskilda utövare. Även de verksamheter som omfattas av lagen (2001:499) om omskärelse av pojkar utan att bedriva hälso- och sjukvård enligt 1 § HSL tillkommer men de omfattas endast av de bestämmelser som har betydelse för det systematiska patientsäkerhetsarbetet.

Kostnader och andra effekter

På sikt bedöms de föreslagna bestämmelserna inte medföra några betydande kostnadsökningar jämfört med kraven i föreskrifterna, SOSFS 2005:12 och SOSFS 2006:11 tillsammans med de lagregler som gäller skyldigheten att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet respektive skyldigheten att bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete. Förslagen medför få tillkommande krav utan gäller i stället mer en förtydligad struktur som tydliggör befintliga krav. Ett korrekt konstruerat ledningssystem bidrar till att de som bedriver verksamhet får en bättre kontroll på densamma och därigenom förutom avvikelser, fel och brister även kan identifiera möjligheter till effektiviseringar och rationaliseringar.

För enskilda som bedriver verksamhet inom socialtjänst eller enligt LSS

Dessa verksamheter har inte tidigare omfattats av Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2006:11. Genom lagändringar har det dock tydliggjorts att kraven i SoL och LSS på att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras även gäller för dessa verksamheter. Verksamheterna omfattas således redan av krav på att bedriva kvalitetsarbetet systematiskt.

Även inom dessa verksamheter bör det därför numera finnas en grundläggande struktur som de kan bygga vidare på då de arbetar enligt de nya föreskrifterna och allmänna råden. Förutsättningarna varierar dock betydligt. Några verksamheter har kommit långt. T.ex. har

en del verksamheter skapat ledningssystem och därefter låtit verksamheten bli certifierad mot standarder som ISO. För andra verksamheter är dock arbetet med lednings- och kvalitetssystem ännu i en uppbyggnadsfas. Särskilt för de senare verksamheterna kan det tillkomma kostnader för att de ska kunna uppfylla kraven i de nya föreskrifterna. Delar av dessa kostnader hade uppkommit ändå på grund av kraven i lagstiftningen varför de tillkommande kostnaderna genom dessa föreskrifter och allmänna råd får anses som begränsade.

Bedömning av särskilda hänsyn när det gäller tidpunkt för ikraftträdandet

Det är angeläget att det får gå en viss tid från det att de nya föreskrifterna och allmänna råden beslutats och publicerats till dess de träder i kraft. Tidpunkten mellan publicering och ikraftträdande bör vara minst fyra månader.

För vårdgivare, socialnämnder eller motsvarande nämnder som bedriver verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade krävs detta för att de ska ges tid att anpassa sina ledningssystem till de nya föreskrifterna och allmänna råden.

Enskilda som bedriver verksamhet inom socialtjänsten eller enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har inte omfattats av Socialstyrelsens tidigare föreskrifter (SOSFS 2006:11) om ledningssystem för kvalitet enligt SoL, LVU, LVM och LSS. Även om de genom bestämmelserna i lagstiftningen haft krav på sig att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet är det nödvändigt att ge dessa verksamheter en längre tid innan ikraftträdande så att de kan förbereda sig.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid stadsledningskontorets förnyelseavdelning i samråd med juridiska avdelningen.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret är positivt till Socialstyrelsens nya föreskrifter och allmänna råd och anser att de är konkreta och att de därför i högre utsträckning än tidigare kan bidra till en ändamålsenlig uppföljning. Stadsledningskontoret anser på samma sätt som Socialstyrelsen att ett korrekt konstruerat ledningssystem bidrar till att de som bedriver verksamhet får en bättre kontroll på densamma och därigenom, förutom att upptäcka och åtgärda avvikelser, fel och brister, kan identifiera möjligheter till effektiviseringar och rationaliseringar. I stadens avtal avseende tjänster inom dessa områden ingår därför i stor utsträckning redan krav på ledningssystem som motsvarar de tidigare föreskrifterna.

Stadsledningskontoret välkomnar att det finns ett avsnitt i föreskrifterna om samverkan eftersom samverkan är en viktig del i att utveckla och säkra verksamheternas kvalitet och/eller patientsäkerhet inom socialtjänst, LSS och hälso- och sjukvårdsarbetet.

Eftersom föreskrifterna ska kunna tillämpas på hela hälso- och sjukvårdsområdet tycker stadsledningskontoret att det är bra att regelverket är flexibelt utformat och ger Socialstyrelsen möjlighet att medge undantag från bestämmelserna. Det är även bra att föreskrifterna till skillnad mot SOSFS 2006:11 inte enbart gäller när en nämnd bedriver verksamhet utan även för enskilda utövare så att förutsättningarna att säkerställa kvaliteten på uppföljningsarbetet stärks även beträffande enskilda.